בְּעֶזְרַת ה׳ יִתְבָּרַךְ

דַּרְכֵי אִישׁ

גִּלָּיוֹן שְׁבוּעִי מִמִּשְׁנָתוֹ הַטְּהוֹרָה שֶׁל כ״ק מו״ר
הָרַהַ״צ **רַבִּי יִצְחָק שְׁמוּאֵל אַהֲרֹן לֶעזֶער** שְׁלִיטָ״א
יוֹצֵא לָאוֹר עַל יְדֵי חַסִידֵי בְּרֶסְלֶב, יַבְנְאֵל עִיר בְּרֶסְלֶב – עִיר הַשִּׂמְחָה

גִּלָּיוֹן רס״א | פָּרָשַׁת דְּבָרִים – חֲזוֹן תשפ״ו

רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ

בְּהֵיכְלוֹ!

* * *

פַּעַם בְּיוֹמָא דְּהִלּוּלָא שֶׁל רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ - כ״ט תַּמּוּז, עֶרֶב רֹאשׁ־חֹדֶשׁ מְנַחֵם־אָב[א] - דִּבֵּר מו״ר שְׁלִיטָ״א שִׂיחָה נוֹרָאָה וְנִפְלָאָה מִמַּעֲלַת בַּעַל הַהִלּוּלָא קָדִישָׁא, וּמַעֲלַת פֵּרוּשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ, שָׁזוּר בְּסִפּוּרִים נוֹרָאִים וְנִפְלָאִים לִדְמוּתוֹ הַטְּהוֹרָה, וְכֹה דִּבֵּר:

לֵידָתוֹ שֶׁל רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ הָיְתָה מֵחֲמַת זְכוּת אָבִיו הַצַּדִּיק **רַבִּי יִצְחָק**, וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כָּךְ הָיָה: צַדִּיק נִסְתָּר הָיָה רַבִּי יִצְחָק, וְשִׂלֵּב עִם עֲבוֹדַת־הַקֹּדֶשׁ גַּם מְלָאכָה לְפַרְנָסַת בֵּיתוֹ - מִסְחָר יַהֲלוֹמִים. בֵּין הַיַּהֲלוֹמִים הָרַבִּים, הֶחְזִיק רַבִּי יִצְחָק בִּרְשׁוּתוֹ יַהֲלוֹם מְיֻחָד בְּמִינוֹ, שֶׁהַכְּמָרִים שָׂמוּ עֵינֵיהֶם עָלָיו לְקַחְתּוֹ לְבֵית הָעֲבוֹדָה־זָרָה שֶׁלָּהֶם. עַל־אַף הַפְּצָרוֹתֵיהֶם הָרַבּוֹת, וְהַצָּעוֹת סְכוּמֵי־כֶּסֶף גְּדוֹלִים - לֹא אָבָה רַבִּי יִצְחָק לִמְכֹּר לָהֶם אֶת הַיַּהֲלוֹם לְבֵית תְּפִלָּתָם.

פַּעַם גָּרְמוּ הַכְּמָרִים בְּעָרְמָה שֶׁיָּבוֹא עִמָּם רַבִּי יִצְחָק לְהַפְלָגָה עַל הַיָּם, וּכְשֶׁעָמְדוּ עַל סִפּוּן הָאֳנִיָּה הֶסִיתוּהוּ שׁוּב שֶׁיִּמְכֹּר לָהֶם אֶת הַיַּהֲלוֹם בְּעַד כָּל הוֹן דְּעָלְמָא... רָאָה רַבִּי יִצְחָק שֶׁאֵין לוֹ בְּרֵירָה, וְנִמְצָא בְּמַצָּב סַכָּנָה - כִּי עֲלוּלִים לְזָרְקוֹ אֶל הַיָּם, רַחֲמָנָא לִצְלָן... **וְנָפַל בְּדַעְתּוֹ אֵיךְ יִנָּצֵל מֵהֶם, וְהוֹצִיא אֶת הַיַּהֲלוֹם מִכִּיסוֹ, וְעָשָׂה כְּאִלּוּ שֶׁלֹּא בְּכַוָּנָה נוֹפֵל הַיַּהֲלוֹם הַיִּשֵּׁר אֶל הַיָּם... וְתֵכֶף־וּמִיָּד הֵחֵל לִקְבֹּל עַל כָּךְ אֵיךְ ״אֹבֵד״ אֶת הַיַּהֲלוֹם בְּמוֹ־יָדָיו...**

מִן הַשָּׁמַיִם רָאוּ אֶת מְסִירוּת־נַפְשׁוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק, וְהֶחְלַט שֶׁבִּזְכוּת זֶה יִוָּלֵד לוֹ ׳יַהֲלוֹם׳ הַרְבֵּה יוֹתֵר יָקָר - **יַהֲלוֹם־קָדוֹשׁ שֶׁיָּאִיר אֶת עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בְּפֵרוּשָׁיו הַקְּדוֹשִׁים**, וְזָכָה שֶׁנּוֹלַד לוֹ בְּנוֹ רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ.

וּמִסֵּפֶר שֶׁלִּפְנֵי הַתְּחָלַת כְּתִיבַת פֵּרוּשׁוֹ הַקָּדוֹשׁ, הָלַךְ רַשִׁ״י לְגָלוּת בְּכָל רַחֲבֵי אֵירוֹפָּה, וְטַעַם הַדָּבָר מֵחֲמַת שֶׁאַחַר הַמַּעֲשֶׂה הַנַּ״ל הָיְתָה לְאָבִיו קְצָת חֲלִישׁוּת־הַדַּעַת עַל הַהוֹן הָרָב שֶׁהָיָה יָכוֹל לִהְיוֹת מְנָת־חֶלְקוֹ (כִּי הֲגַם שֶׁהָיָה צַדִּיק גָּדוֹל וְעָסַק בַּעֲבוֹדַת ה׳ יִתְבָּרַךְ, עִם־כָּל־זֹאת הָיְתָה לוֹ אֵיזוֹ מַחְשָׁבָה שֶׁל ׳הָיִיתִי יָכוֹל לְהַרְוִיחַ׳...), **וְעַל־כֵּן הָלַךְ רַשִׁ״י לְגָלוּת שֶׁל שֶׁבַע שָׁנִים כְּדֵי לְכַפֵּר עַל הַמַּחְשָׁבָה הַזֹּאת**, כִּי הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא מְדַקְדֵּק עִם צַדִּיקִים כַּחוּט הַשַּׂעֲרָה, וַאֲפִלּוּ עַל מַחְשָׁבָה קַלָּה הָיָה צָרִיךְ כַּפָּרָה (רַשִׁ״י הִרְגִּישׁ מְחַיֵּב בְּדָבָר מֵחֲמַת שֶׁהָיָה הוּא ׳הַשָּׁכָר׳ עַל אוֹתָהּ מְסִירוּת־נֶפֶשׁ, וְנוֹלַד בִּזְכוּת זֶה, וְלָכֵן הִרְגִּישׁ שֶׁמֻּטָּל עָלָיו לְכַפֵּר עַל כָּךְ).

[א] בְּתְחִלַּת הַשִּׂיחָה הִזְכִּיר מו״ר שְׁלִיטָ״א אֶת דִּבְרֵי מוֹהַרְנַ״תְ זַ״ל עַל זְמַן זֶה שֶׁל סוֹף חֹדֶשׁ תַּמּוּז וּתְחִלַּת חֹדֶשׁ מְנַחֵם־אָב (חַיֵּי־מוֹהַר״ן, סִימָן י): ׳עָמַדְתִּי לְפָנָיו בְּעֶרֶב רֹאשׁ־חֹדֶשׁ מְנַחֵם אָב בְּיוֹם רִאשׁוֹן בְּשַׁבָּת לְעֵת עֶרֶב, בְּעֵת שֶׁפּוֹסְקִין לֶאֱכֹל בָּשָׂר, וְהָיָה אָז מְאֻים מְאֹד׳; כִּי בְּתִשְׁעַת הַיָּמִים אָסוּר לֶאֱכֹל בָּשָׂר. וְכֵן בְּשִׂיחָה זוֹ שֶׁל מו״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁהָיְתָה בְּעֶרֶב רֹאשׁ־חֹדֶשׁ בֵּין הָעַרְבַּיִם - תְּחִלַּת חֹדֶשׁ מְנַחֵם־אָב - שֶׁאָז פּוֹסְקִין לֶאֱכֹל בָּשָׂר.

הַסְּבָּה הַשְּׁנִיָּה שֶׁהָלַךְ רַשְׁ״י לְגָלוּת בְּכָל רַחֲבֵי אֵירוֹפָּה, כִּי רָצָה לְבָרֵר הַאִם לֹא קִדְּמוּהוּ בִּכְתִיבַת פֵּרוּשׁוֹ עַל הַתּוֹרָה. כִּי לְפֵרוּשׁ רַשְׁ״י יֶשְׁנָהּ מְיֻחָדוּת שֶׁלָּקַח אֶת כָּל דִּבְרֵי חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים וְהִכְנִיסָם עַל סֵדֶר הַפְּסוּקִים בְּפַשְׁטוּת[ב], וּמִשָּׁרָאָה שֶׁאַף־אֶחָד לֹא הִקְדִּימוֹ - הֵחֵל בַּמְּלָאכָה (אֶכֶן אַחַר־כָּךְ הָיָה אֶת הָאִבְּן־עֶזְרָא וְהָרַמְבַּ״ן הַקָּדוֹשׁ וְכוּ׳, אֲבָל עַד רַשְׁ״י לֹא הָיָה מִי שֶׁעָשָׂה כָּזֶה חִבּוּר מַקִּיף עַל כָּל הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ).

עוֹד מִסְפָּר שֶׁזְּכוּת הַלֶּדֶת רַשְׁ״י הָיְתָה מֻחֶמֶת שֶׁאָבִיו רַבִּי יִצְחָק הָיָה מְאֹד מְדֻקְדָּק בְּנִקְיוֹן בֵּית־הַמִּדְרָשׁ[ג], וְהָיָה לוֹ זָקֵן אָרוֹךְ מְאֹד, וְעִם הַזָּקֵן הָיָה מַטְאֲטֵא הַמָּקוֹם שֶׁלְּפָנָיו הָאָרוֹן־קֹדֶשׁ! וּבִזְכוּת שֶׁנִּזְהַר כָּל־כָּךְ בִּנְקִיּוּת מְקֻדָּשׁ מְעַט - זָכָה שֶׁנּוֹלַד לוֹ בֵּן קָדוֹשׁ וְנוֹרָא.

וּמְקֻבָּל מְצַדִּיקִים, שֶׁעַל־כֵּן הַמִּלִּין הָרִאשׁוֹנוֹת בְּפֵרוּשׁ רַשְׁ״י עַל הַתּוֹרָה הֵן: 'אָמַר רַבִּי יִצְחָק'; כִּי בָּזֶה הִזְכִּיר אֶת אָבִיו רַבִּי יִצְחָק שֶׁבִּזְכוּתוֹ הִגִּיעַ לְעוֹלָם, וְזָכָה לְמַה שֶּׁזָּכָה. [כִּי מוּבָא בַּסְּפָרִים, שֶׁכְּשֶׁאָדָם כּוֹתֵב סֵפֶר - יִרְמֹז בּוֹ אֶת שְׁמוֹ וְשֵׁם אָבִיו, וּמְקֻיָּם מִצְוַת 'כַּבֵּד אָב וָאֵם', כִּי בִּזְכוּת אָבִיו בָּא לָעוֹלָם. וְזֶה דָּבָר גָּדוֹל - לִרְמֹז זֹאת הֵן בְּרָאשֵׁי־תֵבוֹת וְהֵן בִּשְׁאָר דַּרְכֵי־רְמָזִים, וְכֵן נוֹהֲגִין הַרְבֵּה מְחַבְּרֵי סְפָרִים].

מַעֲשֶׂה־פֶּלֶא בְּעִנְיַן פֵּרוּשׁ רַשְׁ״י מוּבָא עַל הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זי״ע וְהָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מֵזִידִיטְשׁוֹוִיב זי״ע, וְכָךְ הָיָה מַעֲשֶׂה: בְּפָרָשַׁת בְּרֵאשִׁית כְּתִיב (בְּרֵאשִׁית ה, כד): "וַיִּתְהַלֵּךְ חֲנוֹךְ אֶת

וְזֶה מַה שֶּׁאָמַר הַצַּדִּיק מִזִּידִיטְשׁוֹוִיב זי״ע, שֶׁלִּפְעָמִים יֶשְׁנוֹ צַדִּיק כָּל־כָּךְ גָּדוֹל שֶׁתֵּכֶף כְּשֶׁבָּא אֵיזֶה אָדָם פָּשׁוּט בְּמְחִצָּתוֹ - אוֹמְרִים בַּשָּׁמַיִם: 'לְמָה אֵינְךָ כְּמוֹ הַצַּדִּיק הַזֶּה?'... נִמְצָא שֶׁהַצַּדִּיק הַזֶּה גּוֹרֵם קִטְרוּג עַל בְּנֵי־אָדָם - מִדּוּעַ אֵינָם כְּמוֹתוֹ, וְהַמַּעֲלָה שֶׁל צַדִּיק שֶׁהוּא צָרִיךְ תָּמִיד לָדוּן אֶת כֻּלָּם לְכַף־זְכוּת, וַאֲפִלּוּ אִם אָכֵן הוּא בֶּאֱמֶת צַדִּיק - אֲבָל "בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת" - 'אֲנִי כְּמוֹ כֻלָּם!'. הוּא לֹא מְפָרְסֵם אֶת עַצְמוֹ, הוּא הוֹלֵךְ תָּמִיד בְּהֶצְנֵעַ, וְלֹא מְעוֹרֵר קִטְרוּג עַל אַף־אֶחָד - הֵן שֶׁלֹּא מְעוֹרֵר עַל אֲחֵרִים, כִּי 'מַה אֲנִי? אֲנִי שׁוּם דָּבָר'... וְכָךְ הוּא מַמְתִּיק אֶת הַקִּטְרוּגִים מִבְּנֵי־אָדָם!

הָאֱלֹהִים וְאֵינֶנּוּ כִּי לָקַח אֹתוֹ אֱלֹהִים"; וּפֵרֵשׁ רַשְׁ״י: 'צַדִּיק הָיָה, וְקָל בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב לְהַרְשִׁיעַ, לְפִיכָךְ מִהֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְסִלְּקוֹ וְהֵמִיתוֹ קֹדֶם זְמַנּוֹ. וְזֶהוּ שֶׁשָּׁנָה הַכָּתוּב בְּמִיתָתוֹ לִכְתֹּב 'וְאֵינֶנּוּ' בָּעוֹלָם לְמַלְאוֹת שְׁנוֹתָיו'; וְהִנֵּה מוּבָא שֶׁחֲנוֹךְ הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל, וְהוּא אֶחָד מֵאוֹתָם שֶׁעָלוּ חַיִּים לַשָּׁמַיִם - שֶׁזֶּהוּ הַכָּתוּב "כִּי לָקַח אוֹתוֹ אֱלֹהִים", וְנַעֲשָׂה מַלְאַךְ מַטַּ״ט, וּלְפִי־זֶה לִכְאוֹרָה דִּבְרֵי רַשְׁ״י פְּלֵא הֵם - מַהוּ 'וְקָל בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב לְהַרְשִׁיעַ'?...

וּפַעַם אָמַר הַחוֹזֶה מִלּוּבְּלִין זי״ע [שֶׁרָאָה דְּבָרִים עֶלְיוֹנִים, כַּיָּדוּעַ], שֶׁכְּשֶׁהִסְתַּלֵּק רַשְׁ״י הַקָּדוֹשׁ מִן הָעוֹלָם, יָצְאוּ כָּל הַמַּלְאָכִים מִכָּל הָעוֹלָמוֹת לְקַבֵּל פָּנָיו חוּץ מִמַּלְאַךְ מַטַּ״ט, זֹאת מֻחֶמֶת שֶׁרַשְׁ״י כָּתַב עָלָיו דָּבָר כָּזֶה - שֶׁהִסְתַּלֵּק מֻחֶמֶת שֶׁהָיָה בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב וּלְהַרְשִׁיעַ...

וְהִנֵּה פַּעַם הִגִּיעַ הָרַב הַקָּדוֹשׁ רַבִּי צְבִי הִירְשׁ מֵזִידִיטְשׁוֹוִיב זי״ע אֶל הָעִיר לוּבְּלִין, וְאֶחָד מִתַּלְמִידֵי הַ'חוֹזֶה' סִפֵּר לוֹ אֶת אֲשֶׁר שָׁמַע מֵרַבּוֹ עַל דִּבְרֵי רַשְׁ״י אֵלֶּה - שֶׁלֹּא יָצָא מַלְאַךְ מַטַּ״ט לְקַבֵּל פָּנָיו. שָׁמַע זֹאת הַצַּדִּיק וְהִתְלַהֵב וְאָמַר בְּהִתְעוֹרְרוּת וּבְדִבֵּקוּת עֲצוּמָה: 'וְכִי אַתָּה מֵבִין אֶת דִּבְרֵי רַשְׁ״י הַקָּדוֹשׁ?! הָבָה וְאַסְבִּיר לְךָ מַה כִּוֵּן רַשְׁ״י הַקָּדוֹשׁ בִּדְבָרָיו!'...

הִמְשִׁיךְ הַצַּדִּיק וּבֵאֵר בְּשַׂלְהֶבֶת־אֵשׁ־קֹדֶשׁ: הִנֵּה יֶשְׁנוֹ צַדִּיק שֶׁהוּא כָּל־כָּךְ גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ, עַד שֶׁזֶּה מְעוֹרֵר קִטְרוּג עַל שְׁאָר בְּנֵי־אָדָם הַפְּשׁוּטִים[ד] - מַדּוּעַ אֵינָם

[ב] כָּאן צַיֵּן מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א לְדֻגְמָא אֶת פֵּרוּשׁ הָרַשְׁבָּ״ם [נֶכֶד רַשְׁ״י], שֶׁהוּא פֵּרוּשׁ פָּשׁוּט עַל הַתּוֹרָה, וְהַהֶבְדֵּל בֵּינוֹ לְבֵין פֵּרוּשׁ רַשְׁ״י רוֹאִים לְמָשָׁל מֵהַפְּסוּק (שְׁמוֹת א, כא): "וַיְהִי כִּי יָרְאוּ הַמְיַלְּדֹת אֶת הָאֱלֹהִים וַיַּעַשׂ לָהֶם בָּתִּים"; מַה זֶּה 'בָּתִּים'? מְפָרֵשׁ רַשְׁ״י עַל־פִּי מַאֲמָר חֲכָמֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים (סוֹטָה יא:): 'בָּתֵּי כְהֻנָּה וּלְוִיָּה וּמַלְכוּת שְׁקוּרִין בָּתִּים'; וּמֵאִידָךְ - בְּפֵרוּשׁ הָרַשְׁבָּ״ם עַל הַתּוֹרָה פֵּרֵשׁ 'וַיַּעַשׂ לָהֶן בָּתִּים' הַיְנוּ שֶׁשָּׁם אוֹתָן בְּבֵית־הַסֵּתֶר; כִּי חִבֵּר פֵּרוּשׁ פָּשׁוּט, וְרַשְׁ״י שִׁלֵּב אֶת מַאֲמָרֵי חַזַ״ל בְּפֵרוּשׁוֹ.
אַגַּב, מוּבָא בְּדִבְרֵי הָרַשְׁבָּ״ם (רֵישׁ פָּרָשַׁת וַיֵּשֶׁב) שֶׁפַּעַם הָיָה לוֹ דִּין־וּדְבָרִים עִם זְקֵנוֹ רַשְׁ״י הַקָּדוֹשׁ בָּעִנְיָן הַזֶּה שֶׁל סִגְנוֹן הַפֵּרוּשִׁים, וְעָנָה וְאָמַר לוֹ רַשְׁ״י שֶׁאָכֵן הוּא רוֹצֶה לִכְתֹּב כָּזֶה פֵּרוּשׁ פָּשׁוּט, רַק שֶׁאֵין הַזְּמַן בְּיָדוֹ, וּבִרְכוֹ שֶׁיִּזְכֶּה הוּא לְחַבֵּר כָּזֶה פֵּרוּשׁ, וְאָכֵן הָרַשְׁבָּ״ם זָכָה לָזֶה, וְהוּא 'פֵּרוּשׁ הָרַשְׁבָּ״ם עַל הַתּוֹרָה'.

[ג] כָּאן עוֹרֵר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א בִּכְלָלִיּוּת עַל מִדַּת הַנְּקִיּוּת, שֶׁהִיא מִדָּה נְחוּצָה וְיסוֹדִית בַּעֲבוֹדַת ה' יִתְבָּרַךְ, וְאָמַר: אִם אָדָם שׁוֹמֵר עַל מִדַּת הַנְּקִיּוֹן - סִימָן שֶׁהַמֹּחַ שֶׁלּוֹ נָקִי, וְהַחַיִּים שֶׁלּוֹ נְקִיִּים!

[ד] כָּאן הֵעִיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁעִקַּר מַעֲלַת הָאָדָם כְּשֶׁהוּא נִכְלָל בְּתוֹךְ הַכְּלָל, וּכְמוֹ שֶׁאָמְרָה הַשּׁוּנַמִּית לֶאֱלִישָׁע הַנָּבִיא כְּשֶׁשָּׁאַל הַאִם הִיא זְקוּקָה לְאִישׁוֹ יְשׁוּעָה (מְלָכִים ב׳ ד, יג): "בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יֹשֶׁבֶת"; מַדּוּעַ? עַל־פִּי הָאָמוּר, מֻחֶמֶת שֶׁאִם אֲנִי יוֹשֵׁב בֵּין כֻּלָּם - אֵין שׁוּם קִטְרוּג... יוֹתֵר טוֹב לָאָדָם לִהְיוֹת בַּפִּנָּה שֶׁלּוֹ - 'אֲנִי אִישׁ פָּשׁוּט'...

כְּמוֹתוֹ, וְזֶה הָיָה חֲנוֹךְ הַצַּדִּיק - מֵרֹב צִדְקוּתוֹ גָּרַם קִטְרוּג עַל שְׁאָר אַנְשֵׁי דּוֹרוֹ שֶׁהָלְכוּ אַחַר הַהֶבֶל...

וְזֶה פֵּרוּשׁ דִּבְרֵי רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ: 'צַדִּיק הָיָה' - הוּא הָיָה צַדִּיק גָּדוֹל מְאֹד! 'וְקַל בְּדַעְתּוֹ לָשׁוּב לְהַרְשִׁיעַ' - אֵין הַכַּוָּנָה שֶׁהוּא עַצְמוֹ יַעֲשֶׂה דִּבְרֵי רִשְׁעוּת חַס וְשָׁלוֹם, אֶלָּא 'לְהַרְשִׁיעַ' אֲחֵרִים מֵחֲמַת רֹב צִדְקוּתוֹ וּלְעוֹרֵר קִטְרוּג עֲלֵיהֶם מַדּוּעַ אֵינָם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ הַיָּשָׁר כְּמוֹתוֹ [וְעַל־כֵּן דִּיֵּק רַשִׁ"י לִכְתֹּב "לָשׁוּב לְהַרְשִׁיעַ" - אֶת אֲחֵרִים, וְלֹא "לָשׁוּב לְרֶשַׁע" עַצְמוֹ חָלִילָה]. 'לְפִיכָךְ מְהֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא וְסִלְקוֹ וְהֵמִיתוֹ קֹדֶם זְמַנּוֹ' - כִּי זָכָה לְהַגִּיעַ לִדְבֵקוּת אֲמִתִּית בְּהַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְזָכָה לַעֲלוֹת חַי לַשָּׁמַיִם...

[כִּי בְּאוֹתָם דּוֹרוֹת שֶׁבֵּין אָדָם־הָרִאשׁוֹן לְנֹחַ, הָיוּ יְחִידִים שֶׁזָּכוּ לְהַכִּיר אֶת הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא, וְשׁוֹנֶה מֵהֶם חֲנוֹךְ שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו: "וַיִּתְהַלֶּךְ חֲנוֹךְ אֶת הָאֱלֹקִים", וּמֵחֲמַת־כֵּן הָיוּ דָּנִים אֶת כָּל בְּנֵי־אָדָם לְמָה אֵינָם כְּמוֹ חֲנוֹךְ שֶׁמִּתְחַזֵּק וּמַחֲזִיק מַעֲמָד וְהוֹלֵךְ בְּצִדְקוּת (אַף קֹדֶם קַבָּלַת־הַתּוֹרָה!), וּמֵחֲמַת הַקִּטְרוּג שֶׁהִתְעוֹרֵר עַל הַבְּרִיּוֹת - מֵהֵר הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְסַלְקוֹ וַעֲשָׂאוֹ מַלְאָךְ מַטַּ"ט, שֶׁהוּא הַסָּנֵגוֹר שֶׁל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל (כַּמּוּבָא בַּזֹּהַר), וּמְלַמֵּד תָּמִיד זְכוּת עַל נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל, וּלְפִי הָאָמוּר מוּבָן מְאֹד מַדּוּעַ דַּוְקָא הוּא נַעֲשָׂה הַסָּנֵגוֹר, כִּי הִסְתַּלֵּק כְּדֵי שֶׁלֹּא יְעוֹרֵר קִטְרוּג עַל הַבְּרִיּוֹת, וּמֵעַתָּה נַעֲשָׂה הַמַּלְאָךְ שֶׁמְּלַמֵּד סַנֵּגוֹרְיָא עַל הַבְּרִיּוֹת...].

אַחַר דְּבָרָיו הַנּוֹרָאִים שֶׁל הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ מֵזִידִיטְשׁוֹוב זי"ע, הֵבִינוּ הַכֹּל בְּאוֹר דִּבְרֵי רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ, וְאֵיךְ הֵם מְאִירִים וּמְבָאָרִים הֵיטֵב, וּבְאוֹתוֹ הַלַּיְלָה בָּא אֵלָיו רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ וּנְשָׁקוֹ בְּמִצְחוֹ וְאָמַר: "הִכְנִיסוֹנִי לְמִחְיָצָתוֹ שֶׁל מַלְאָךְ מַטַּ"ט"...

וְהִנֵּה, אֶת מַעֲלַת לְמוּד רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ - אֵין לְתָאֵר וּלְשַׁעֵר כְּלָל וּכְלָל, וּתְחִלָּה נִזְכֹּר אֶת הַכִּנּוּי הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַבֵּנוּ זַ"ל עַל רַשִׁ"י: "אָחִיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה"! וְכַמּוּבָא בְּשִׂיחוֹת־הָרַ"ן (סִימָן רכג): 'בְּעִנְיַן שֶׁהָיוּ מְסַפְּרִים לְפָנֵי רַבֵּנוּ זַ"ל וְהָיוּ מְשַׁבְּחִים מְאֹד אֶת פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י, וְשֶׁאֵין צְרִיכִין לִלְמֹד פֵּרוּשׁ אַחֵר עַל הַמִּקְרָא עַל פִּי פְּשׁוּט, כִּי שְׁאָר הַמְפָרְשִׁים רֻבָּם הוֹלְכִים עַל פִּי דַּרְכֵי הַחֲקִירוֹת וְכוּ' (כַּוָּנַת הַדִּבּוּר כִּי יֵשׁ כַּמָּה פְּשָׁטָנִים שֶׁהֵם כְּנֶגֶד דִּבְרֵי רַבּוֹתֵינוּ זַ"ל, וְהֵם הוֹלְכִים עַל פִּי דַּרְכֵי הַחֲקִירָה קָצַת בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת כִּי הָיוּ מְחַקְּרִים, וְאֵין צָרִיךְ לְפוֹרְטָם. וְאֵלּוּ הַמְפָרְשִׁים אֵין צְרִיכִין לִלְמֹד אוֹתָם כִּי אִם רַק פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י זַ"ל). עָנָה וְאָמַר רַבֵּנוּ זַ"ל: זֶה אֵינְךָ יוֹדֵעַ שֶׁרַשִׁ"י זַ"ל הוּא כְּמוֹ אָחִיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה. כִּי כָּל תִּינוֹקוֹת שֶׁל בֵּית רַבָּן וְכָל יִשְׂרָאֵל כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת הַתּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב וְשֶׁבְּעַל פֶּה עִם פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י. וּמִזֶּה מוּבָן עֹצֶם גְּדֻלַּת רַשִׁ"י זַ"ל'; הֲרֵי שֶׁרַבֵּנוּ זַ"ל כִּנָּה אֶת רַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ 'אָחִיהָ שֶׁל הַתּוֹרָה', וְאֶפְשָׁר לוֹמַר בְּדֶרֶךְ רֶמֶז, שֶׁהַזּוֹכֶה לִלְמֹד שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם וּלְהוֹסִיף גַּם אֶת פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י - מִתְקַיֵּם אֶצְלוֹ הַפָּסוּק (תְּהִלִּים קלג, א): "הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד" - 'אַחִים' הֵם הַתּוֹרָה הַקְּדוֹשָׁה וְרַשִׁ"י הַקָּדוֹשׁ.

וְהִנֵּה הַזּוֹכֶה לִלְמֹד מְעַט מִן הַפָּרָשָׁה בְּכָל יוֹם מִימוֹת הַשָּׁבוּעַ, וּכְמוֹ שֶׁפָּסַק מָרָן בַּשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ (אֹרַח־חַיִּים, סִימָן רפה, סְעִיף ג): 'מִיּוֹם רִאשׁוֹן וָאֵילָךְ חָשׁוּב עִם הַצִּבּוּר; וּבְיוֹם שִׁשִּׁי לוֹמֵד עַד סוֹפָהּ, הֲרֵי שֶׁמַּגִּיעַ אֶל שַׁבָּת־קֹדֶשׁ וְכָל הַפָּרָשָׁה בְּאַמְתַּחְתּוֹ שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וְעַל־יְדֵי־זֶה מִתְקַיֵּם בּוֹ "הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד" - 'שֶׁבֶת' רֶמֶז עַל שַׁבָּת־קֹדֶשׁ, וְ'אַחִים' הֵם רַשִׁ"י וְהַתּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְכַמָּה טוֹב וְנָעִים לוֹ!

וּמְקֻבָּל מִפִּי צַדִּיקִים, אֲשֶׁר לְמוּד רַשִׁ"י מְסַגֵּל לִרְפוּאָה, וְנָתְנוּ רֶמֶז בַּפָּסוּק (שְׁמוֹת כא, יט): "רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן וְרַפֹּא יְרַפֵּא" - ר"ק שִׁ'בְתּוֹ יִ'תֵּן רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַשִׁ"י, וַאֲזַי: "וְרַפֹּא יְרַפֵּא" - יְזֻכֶּה לִרְפוּאָה שְׁלֵמָה, רְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף[ה]. וְגַם זֶה מֻנָּח בְּתוֹךְ הַפָּסוּק הַנַּ"ל: "הִנֵּה מַה טּוֹב וּמַה נָּעִים שֶׁבֶת אַחִים גַּם יָחַד" - 'שֶׁבֶת' מִלְּשׁוֹן "רַק שִׁבְתּוֹ יִתֵּן" - שֶׁזֶּה רָאשֵׁי־תֵּבוֹת רַשִׁ"י, וְעַל־יְדֵי־זֶה "וְרַפֹּא יְרַפֵּא"...

וְאָמְרוּ צַדִּיקִים, שֶׁלִּמּוּד רַשִׁ"י מְסַגֵּל לְיִרְאַת־שָׁמַיִם, כִּי בַּשֻּׁלְחָן־עָרוּךְ אִיתָא (שָׁם, סְעִיף ב): 'אִם לָמַד הַפָּרָשָׁה בְּפֵרוּשׁ רַשִׁ"י חָשִׁיב כְּמוֹ תַּרְגּוּם, וְיֵרֵא שָׁמַיִם יִקְרָא תַּרְגּוּם וְגַם פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י; הֲרֵי פָּשׁוּט שֶׁהַזּוֹכֶה לִקְרֹא גַּם תַּרְגּוּם וְגַם פֵּרוּשׁ רַשִׁ"י, נִכְלָל בִּ'יִרֵא־

[ה] וְכַמּוּבָא בִּדְבָרֵי רַבֵּנוּ זַ"ל (לִקּוּטֵי־מוֹהֲרַ"ן, חֵלֶק א', סִימָן נח): 'וְרַפֹּא יְרַפֵּא' רֶמֶז לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וּרְפוּאַת הַגּוּף, עַיֵּן־שָׁם. וּמַתְאִים מְאֹד עִם הַנַּ"ל שֶׁ'שִׁבְתּוֹ' מְרַמֵּז עַל שַׁבָּת, כִּי מִבְּאָר שָׁם שֶׁכָּל הָרְפוּאוֹת בָּאוֹת מִשַּׁבָּת־קֹדֶשׁ, וְדוֹ"ק.

שָׁמַיִם׳ שֶׁיּוֹצֵא יְדֵי שְׁנֵיהֶם, וּמִתְקַיֵּם בּוֹ (קֹהֶלֶת ז, יח): ״טוֹב אֲשֶׁר תֶּאֱחֹז בָּזֶה וְגַם מִזֶּה אַל תַּנַּח אֶת יָדֶךָ כִּי יְרֵא אֱלֹהִים יֵצֵא אֶת כֻּלָּם״; וְזֶהוּ רַשִׁ״י רָאשֵׁי־תֵבוֹת יִ׳רְ׳אַת שָׁ׳מַיִם, וְדוֹ״ק.

וְעוֹד אָמְרוּ צַדִּיקִים (מִקַּבָּל מִפִּי הָרַב הַקָּדוֹשׁ שַׂר שָׁלוֹם מִבֶּעלְזָא זי״ע), שֶׁלִּמּוּד רַשִׁ״י מְסֻגָּל לְהִנָּצֵל מֵעֲבֵרוֹת, וְעַל־כֵּן דִּקְדְּקוּ צַדִּיקִים לִלְמֹד בְּכָל יוֹם אֲפִלּוּ מְעַט מִדִּבְרֵי רַשִׁ״י עַל הַפָּרָשָׁה, יַעַן כִּי סְגֻלָּה לְהִנָּצֵל מֵעֲוֹנוֹת בְּאוֹתוֹ הַיּוֹם, וְכֵן אָמְרוּ צַדִּיקִים שֶׁלִּמּוּד רַשִׁ״י מְסֻגָּל לֶאֱמוּנָה בְּהַשֵּׁם־יִתְבָּרַךְ.

וּבְעִנְיַן הַלַּעַ״ז הַמּוּבָא רַבּוֹת בְּדִבְרֵי רַשִׁ״י - דִּקְדְּקוּ צַדִּיקִים לוֹמַר כָּל מִלָּה בְּרַשִׁ״י! וְאַף שֶׁרַבָּם אֵינָם מְבִינִים בִּכְלָל מַה פֵּרוּשׁ הַמִּלָּה בְּלַעַ״ז (שֶׁהִיא שְׂפָה צָרְפָתִית יְשָׁנָה), מִכָּל־מָקוֹם מְקַבֵּל מִצַּדִּיקִים לוֹמַר כָּל מִלָּה בְּרַשִׁ״י, וְגַם אֶת מִלּוֹת הַלַּעַ״ז, כִּי רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ כָּתַב אֶת פֵּרוּשׁוֹ בְּרוּחַ־הַקֹּדֶשׁ, וְאָמְרוּ הָרִאשׁוֹנִים: רַשִׁ״י יָשַׁב שִׁבְעָה נְקִיִּים עַל כָּל טִפָּה שֶׁל דְּיוֹ שֶׁכָּתַב! כִּי רַשִׁ״י הָיָה מְקַבֵּל עָצוּם, וְכָל דְּבָרָיו קֹדֶשׁ הֵם - ״עָמֹק עָמֹק מִי יִמְצָאֶנּוּ״ (קֹהֶלֶת ז, כד)!

[דִּגְמָא לְכָךְ אִיתָא בְּסֵפֶר ׳כְּלִי חֶמְדָּה׳ עַל הַתּוֹרָה, לְגַבֵּי לְשׁוֹן רַשִׁ״י בְּפָרָשַׁת וַיֵּשֶׁב בְּעִנְיַן הַכְּתוֹב אֵצֶל אֲחֵי יוֹסֵף (בְּרֵאשִׁית לז, יח): ״וַיִּרְאוּ אֹתוֹ מֵרָחֹק וּבְטֶרֶם יִקְרַב אֲלֵיהֶם וַיִּתְנַכְּלוּ אֹתוֹ לַהֲמִיתוֹ״ - ׳אֹתוֹ׳, כְּמוֹ אִתּוֹ, עִמּוֹ, כְּלוֹמַר אֵלָיו; עַד־כָּאן לְשׁוֹן רַשִׁ״י. וְכָל קוֹרֵא יִתְמַהּ מַה אָתָא רַשִׁ״י לְאַשְׁמְעִינַן. כְּמוֹ־כֵן אוֹתוֹ צַדִּיק תָּמַהּ מְאֹד בְּקְרִיאַת דִּבְרֵי רַשִׁ״י אֵלֶּה, וְהָלַךְ לְקִבְרוֹ שֶׁל רַשִׁ״י, וְהִשְׁכִּיב עַצְמוֹ מִדֵּי־יוֹם־בְּיוֹמוֹ בְּפִשּׁוּט יָדַיִם וְרַגְלַיִם עַל הַצִּיּוּן הַקָּדוֹשׁ בִּבְכִיּוֹת נוֹרָאוֹת שֶׁיִּגְלֶה לוֹ רַשִׁ״י מַה כַּוָּנָתוֹ, וְאָכֵן גִּלָּה לוֹ סוֹדוֹת נִפְלָאִים בָּזֶה, וּמוּבָאִים שָׁם בַּסֵּפֶר].

וְעוֹד בְּמַעֲלַת פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י אָמְרוּ צַדִּיקִים, שֶׁבְּכָל פַּעַם שֶׁמַּזְכִּיר רַשִׁ״י הַלָּשׁוֹן ׳לְפִי פְּשׁוּטוֹ׳ הַיְנוּ ׳לְפִי הִתְפַּשְׁטוּת הַגְּשָׁמִיּוּת׳ שֶׁהָיְתָה לוֹ בְּעֵת כְּתִיבַת פֵּרוּשׁוֹ הַטָּהוֹר, שֶׁלְּגַמְרֵי לֹא הָיָה פֹּה בָּזֶה הָעוֹלָם...

וְדָבָר הַפְּלֵא־וְפֶלֶא מְקַבֵּל אֵצֶל שׁוֹשִׁילְתָּא קַדִּישְׁתָּא דְּאַדְמוֹר״ר קָאמַארְנָא, שֶׁבְּעֵת עֲקֵדַת־יִצְחָק, לֹא רָצָה אַבְרָהָם אָבִינוּ לָרֶדֶת מִן הָעֲקֵדָה עַד שֶׁיִּבְטִיחַ לוֹ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא שֶׁרַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ יִהְיֶה מִיּוֹצְאֵי חֲלָצָיו... וְאָמְרוּ רָמָז בַּפָּסוּק שֶׁהִבְטִיחַ הַקָּדוֹשׁ־בָּרוּךְ־הוּא לְאַבְרָהָם אָבִינוּ אַחַר הָעֲקֵדָה (בְּרֵאשִׁית כב, יז): ״כִּי בָרֵךְ אֲבָרֶכְךָ וְהַרְבָּה אַרְבֶּה אֶת זַרְעֲךָ כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם וְכַחוֹל אֲשֶׁר עַל שְׂפַת הַיָּם - שֶׁזַּרְעוֹ יִהְיֶה כְּכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם, אֲבָל אַבְרָהָם אָבִינוּ רָצָה שֶׁבֵּין זַרְעוֹ יִהְיֶה נִמְנֶה רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ... וְעַל זֶה מַמְשִׁיךְ הַפָּסוּק: ״וְיִ׳רַ׳שׁ׳ זַרְעֲךָ אֵת שַׁעַר אֹיְבָיו״ - יִ׳רַ׳שׁ׳ אוֹתִיּוֹת רַשִׁ״י; וּפֶלֶא הוּא.

הֵיוֹצֵא לָנוּ מִכָּל הַשִּׂיחָה הַזּוֹ ״לְעוּבְדָא וּלְמַעֲשֶׂה״ - לְהִתְחַזֵּק בְּלִמּוּד רַשִׁ״י; צַדִּיקִים אָמְרוּ: מִי שֶׁמְּדַקְדֵּק בְּכָל שָׁבוּעַ לִלְמֹד חֲמֵשׁ וְרַשִׁ״י, הוּא יִזְכֶּה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ הַקָּדוֹשׁ שֶׁל רַשִׁ״י בַּשָּׁמַיִם! עַל־כֵּן אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לְהוֹסִיף עוֹד כַּמָּה דַּקּוֹת עַל לִמּוּד שְׁנַיִם מִקְרָא וְאֶחָד תַּרְגּוּם, וּלוֹמֵד גַּם אֶת הַרַשִׁ״י עַל פְּסוּקֵי הַתּוֹרָה, וְגַם אִם הוּא לֹא מֵבִין כָּל דָּבָר - אַל יִשְׁבֹּר, וְיַמְשִׁיךְ לוֹמַר אֶת מִלּוֹת רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ, וְכָאָמוּר לְעֵיל - גַּם אֶת מִלּוֹת הַלַּעַ״ז! וְיִזְכֶּה לְהִכָּנֵס לִמְחִיצַת רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ בִּ׳מְתִיבְתָּא דִּרַשִׁ״י׳ - לְקַבֵּל אֶת פְּנֵי רַשִׁ״י זֶה לֹא דָּבָר פָּשׁוּט... אַשְׁרֵי מִי שֶׁאֵינֶנּוּ בַּטְלָן וְהוּא רוֹכֵשׁ לְעַצְמוֹ רְכוּשׁ־נִצְחִי בְּכַמָּה דַּקּוֹת בְּיוֹם!

[וְהֵעִיר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א, שֶׁגַּם מִי שֶׁמִּתְקַשֶּׁה בְּקְרִיאַת אוֹתִיּוֹת רַשִׁ״י, וּבִפְרָט כְּשֶׁאֵין בָּהֶן נִקּוּד, בְּיָמֵינוּ ׳אַכְשַׁר דָּרָא׳, וְיכוֹלִין לְהַשִּׂיג פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י עִם אוֹתִיּוֹת מְרֻבָּעוֹת וְנִקּוּד מָלֵא, וְאַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לִטֹּל חֲמֵשׁ כָּזֶה בְּיָדוֹ וְלַחְטֹף אֶת פֵּרוּשׁ רַשִׁ״י קַדִּישָׁא מִדֵּי־יוֹם!].

בְּסִיּוּם הַשִּׂיחָה עוֹרֵר מוֹ״ר שְׁלִיטָ״א אֶת אַנְשֵׁי־שְׁלוֹמֵנוּ, שֶׁהִנֵּה אֲנַחְנוּ מַתְחִילִים אֶת סֵפֶר דְּבָרִים (כִּי הִלּוּלַת רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ חָלָה תָּמִיד בְּיָמִים אֵלֶּה שֶׁל הַתְחָלַת סֵפֶר דְּבָרִים), וְזֶה זְמַן מְסֻגָּל לַעֲשׂוֹת הַתְחָלָה חֲדָשָׁה בְּלִמּוּד הָרַשִׁ״י - חֲמֵשׁ חָדָשׁ, הַתְחָלָה חֲדָשָׁה! וְיִזְכֶּה לְכָל הַבְּרָכוֹת וְהַהַבְטָחוֹת הַנִּ״ל שֶׁל הַצַּדִּיקִים לְמִי שֶׁלּוֹמֵד רַשִׁ״י - שֶׁהוּא זוֹכֶה לֶאֱמוּנָה, וְזוֹכֶה לִרְפוּאַת הַנֶּפֶשׁ וְהַגּוּף, וְזוֹכֶה לִהְיוֹת נִשְׁמָר מִן הַחֵטְא, וְיִזְכֶּה לְהִכָּנֵס לְהֵיכָלוֹ שֶׁל רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ - אַשְׁרֵי הַזּוֹכֶה לַהֲגוֹת בְּדִבְרֵי רַשִׁ״י הַקָּדוֹשׁ שֶׁהֵאִיר עֵינֵי יִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָתוֹ, וּזְכוּתוֹ הַגְּדוֹלָה תָּגֵן עָלָיו וְעַל כָּל יִשְׂרָאֵל אָמֵן!

***